

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס וזנבונים זצ"ל
נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
265

הלשכה תרומה, וסתם נדרים להחמיר, וסתם תרומה בגליל היינו תרומת גורן ומותר, שהיו רחוקים מירושלים ולא היו מכירים בתרומת הלשכה.

הרי עלי כחרם - כל שלא פירש שכוונתו לחרם של כהנים, תולים בחרמי שמים ואסור. לרבי אליעזר בר צדוק הסובר שסתם נדרים להקל - ביהודה מותר, שמכירים כהנים שביניהם, ושמא נתכוון לחרמי כהנים, ובגליל שלא היו מכירים בחרמי כהנים כוונתו לחרמי גבוה ואסור.

שינינו שספק נדרים להחמיר, ומאיך שינינו שסתם נזירות להקל - לרבי זירא: משנתנו כחכמים שסוברים שאדם מכניס ממונו לספק, ולכן המקדיש חייתו או בהמתו הקדיש את הכוי, ולדבריהם גם גופו מכניס לספק. והמשנה שסתם נזירות להקל כרבי אליעזר הסובר שלא הקדיש הכוי משום שאינו מכניס ממונו לספק, וכל שכן שאינו מכניס גופו לספק.

נדרים דף י"ט . יום א' פרשת חיי שרה - י"ט חשוון תשפ"ג

דף י"ט - ע"א

גם רבי אליעזר הסובר שאין אדם מכניס עצמו לספק מודה שספק בכורי בהמה אסורים בגיזה ועבודה, שדווקא בקדושה הבאה בידי אדם אינו מכניס עצמו וממונו לספק, אבל בקדושה הבאה בידי שמים שאינה בידו, ספיקו להחמיר.

הגמרא מוכיחה שאין להעמיד המשנה שספק נזירות להקל כרבי אלעזר - ששינוי בסיפא שטמא שהושיט ידו לבין המשקים ואין ידוע אם נגע בהם - לרבי מאיר ורבי אליעזר לענין טומאת עצמם מחמירים, ולענין לטמא אחרים מקילים, ואילו רבי אליעזר עצמו סובר שאין טומאת משקים מדאורייתא כלל, ולכן לא גזרו טומאה על משקה בית המטבחים שבעזרה שלא להרבות טומאה בעזרה (והיינו לדעת רב, אמנם לשמואל טומאת עצמם מדאורייתא, ורק לטמא אחרים היא מדרבנן), ואילו סובר שספק נזירות להקל אף שהוא ספק דאורייתא הגם שהיא קדושה הבאה על ידי אדם, ודאי אין ספק טומאה דרבנן עדיפה ממנה אף על פי שהיא באה מאליה.

הריני נזיר אם יש בכרי הזה מאה כור, והלך ומצאו שנגנב או שאבד - לרבי שמעון ספק נזירות להחמיר, ורבי יהודה מתיר, שאין אדם מכניס עצמו לספק, ולא קיבל עליו נזירות עד שיתברר לו שיהא באותו כרי מאה כור, והוא התנא הסובר ספק נזירות להקל. [וכן אפשר להעמיד המשנה שספק נזירות להקל כרבי אליעזר ב"ר

נדרים דף י"ח . יום שב"ק פרשת וירא - י"ח חשוון תשפ"ג

דף י"ח - ע"א

נזיר להזיר - נדרש שנזירות חלה על נזירות, שלולי הפסוק היינו אומרים שמה שבועה החמורה שנאמר בה 'לא ינקה' אין שבועה חלה על שבועה, נדר הקל לא כל שכן.

נזירות חלה על נזירות - לשמואל היינו שאמר: הריני נזיר היום הריני נזיר היום. **לרב הונא** (שאין צריך לימוד לאומר 'הריני נזיר היום והריני נזיר למחר' שפשוט משום יום הנוסף צריך למנות שלושים יום) - כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת, שמונה שתי נזירות חלוקות, ועל כל ל' מגלח ומביא קרבן. [י"א שגם בנדר ש'קונם עלי ככר זה קונם עלי ככר זה' אם אכלו חייב ב', אך לשיטת הר"ן אינו חייב אלא אחת. הנדרים חלים על השבועות, שהנשבע לאכול ככר זה ואח"כ אסר עליו בקונם אסור לאכול, כשם שהנדר חל על מצוה משום שאיסור חפצא הוא. ואפשר שגם אם נשבע שלא לאכול ככר זה, ואח"כ אסר עליו בנדר, אם אכלו חייב שתיים. אך אין שבועה חלה על נדר, שאם אסר עליו ככר בנדר, וחזר ונשבע שיאכל אסור לאכול, וכן אם נשבע שלא יאכל, אם אכלו אינו עובר אלא משום בל יחל, והגם שהנדר הוא על החפץ והשבועה הוא על הגברא - נדר הוא גם על הגברא, ש'לא יחל' הוא איסור גברא].

האומר שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ששינוי במשנה שאינו חייב אלא אחת, יש לדייק מהלשון 'אלא אחת', ולא 'חייב אחת' - שאם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.

דף י"ח - ע"ב

משנה . לתנא קמא דמתניתין נדרים שיש לפרשם לחומרא או לקולא - כל שלא פירש אחר כך כוונת דבריו מפרשים לחומרא, ולרבי אליעזר ברבי צדוק מפרשים לקולא (וקי"ל נדרים לחומרא), וכן נחלקו בספק נזירות אם להחמיר או להקל.

סתם נדרים להחמיר, כגון שאמר 'הרי עלי כבשר מליח' או 'כיינ נסך', אם פירש שכוונתו של קרבנות - אסור, של עבודה זרה - מותר, סתם - אסור. **'הרי עלי כמעשר'**, אם פירש שכיון למעשר בהמה - אסור, שדבר הנדור הוא שהוא קוראו עשירי ואסור לכל עד שיקרבו מתיריו, כמעשר גורן - מותר, סתם - אסור.

הרי עלי כתרומה - פירש שכוונתו כתרומת הלשכה - אסור, כתרומת הגורן - מותר. סתם - לרבי מאיר אסור, לרבי יהודה: סתם תרומה ביהודה היינו תרומת הלשכה, שהיו קרובים לבית המקדש והיו קורין גם לתרומת

צדוק, שאמר בסיפא של משנתנו שספק נדרים להקל, אלא שהעדיפו להעמידה כרבי יהודה שאמר זאת בניירות עצמה].

רבי יהודה סבר במשנתנו שספק נדרים להחמיר, אף שסובר ספק נזירות להקל - שרק בנזיר שספיקו חמור מודאי אין אדם מכניס עצמו לספק, שנזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל, ואילו על ספיקו אינו יכול לגלח, שאמנם יכול להביא עולה ושלמים מספק, ויתנה שאם אינו נזיר הרי הם נדבה, מיהו אינו יכול להביא חטאת מספק חולין בעזרה, ולכתחילה אינו מגלח אלא אם כן הקריב חטאת עולה ושלמים, אבל בנדרים מודה רבי יהודה שספיקו אינו חמור מודאי ספיקו להחמיר.

דף י"ט - ע"ב

לרבי יהודה שכיון שספק נזירות חמור מודאי נזירות, לכן אין מכניס עצמו לספק, הוא הדין בספק נזירות עולם, אף שגם בנזיר ודאי אינו יכול לגלח לעולם, מכל מקום ודאי נזיר עולם הכביד שערך מיקל בתער ומביא ג' בהמות, אבל בספק אינו יכול להביא קרבנותיו.

ספק נזיר שמשון לרבי יהודה - לרבא ספיקו להחמיר, שגם בוודאי אינו מגלח בתער ואין ספיקו יותר חמור מודאי, ורב הונא בריה דרב יהושע הקשה עליו מברייתא ששינינו בה 'הריני נזיר שמשון אם יש בכרי הזה מאה כור ונגנב שרבי יהודה מתירו. ורב אשי תירץ שברייתא זו כרבי יהודה בשם רבי טרפון, שסובר שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה ולא שיקבלו על תנאו בספק, והוא הדין אפילו לא נגנב ויש מאה כור אינו נזיר, וחידוש הברייתא שנמצא שנגנב או נאבד היינו שגם באופן זה לרבי שמעון ספיקו להחמיר, ואינו חושש לנזירות הפלאה, וגם סובר שמכניס עצמו לספק.

תנא ברישא של מתניתין סובר שסתם נדרים ספיקו להחמיר, אבל תנא של סיפא דקתני סתם חרמים ביהודה מותרים ובגליל אסורים שאין אנשי גליל מכירין חרמי כהנים, ומשמע שאילו מכירים היו מותרים אע"פ שהוא ספק, היא שיטת רבי אלעזר בר צדוק שסובר ספק נדרים לקולא, שאין אדם מכניס עצמו לספק. [ולהלכה: ספק נדרים לחומרא].

נדרים דף כ'.

יום ב' פרשת חיי שרה - כ' חשוון תשפ"ג

יום זה הוקדש לזכות הינדא בת מרים לאה לברכה והצלחה בכל הענינים

דף כ' - ע"א

משנה . נדר שיש לפרשו לחומרא או לקולא ופירש שנתכווין לקולא מותר, ואף שמפרשו בדבר זר שאינו כל כך במשמעות לשונו, כגון: נדר בחרם - ואמר שנדר בחרמו (רשת) של ים. קרבן - ואמר שנתכוון לקרבנות של מלכים. הרי עצמי קרבן - ואמר שנדר בעצם שהניח בביתו להיות נודר בו. קונם אשתי נהנית לי - ואמר שהדיר אשתו הראשונה שגירש.

נדרים שפירש שכוונתו לא היתה להתפיס בדבר הנדור, אלא בדבר האסור או המותר - תלמיד חכם אינו צריך להשאל עליהם לחכם, ועם הארץ צריך להשאל, ולרבי מאיר מחמירים עליו שאין פותחים לו בחרטה ואין מתירים לו עד שימצא פתח לנדרו, ואם עבר על נדרו

קודם שבא להשאל עליו עונשים אותו - שאין מתירים לו עד שינהג איסור כימים שנהג בהן היתר. לחכמים - פותחים בחרטה ואין עונשים אותו, ומלמדים אותו כדי שלא ינהג קלות ראש בנדרים, והלכה כחכמים. [ודווקא בנדרים שפירושם להקל, אבל עבר על נדר גמור גם לחכמים מענישים אותו. והיה אחד שנדר מכל פירות שבעולם חוץ מדגן ועבר על נדרו, וגדול אחד בזמן התוס' התירו מיד, שלא יכשל, כיון שהוא נדר שאי אפשר לעמוד בו, ועוד שמתבטל ממלאכת שמים].

לרבי מאיר שאין נזקקים להתיר נדרו עד שינהג איסור כימים שנהג היתר - היינו אף שבא להשאל אין מתירים לו [ולא רק שאין מחזרים אחריו שישאל, כפי שמחזרים בשאר נדרים], ולרב אחא בר יעקב - בית דין שהתירוהו מנדים אותו.

מי שנזר ועבר על נזירותו - לרבי יהודה אין נזקקים להתירו עד שינהג איסור כימים שנהג בהן היתר, לרבי יוסי בנזירות יותר משלושים יום די אם ינהג איסור שלושים יום.

אל תהי רגיל בנדרים - שסופך למעול בשבועות החמורות יותר. אל תהי רגיל אצל עם-הארץ - שסופך להאכילך טבל, ואפילו כהן לא יהיה רגיל אצל כהן עם-הארץ - שסופו להאכילו תרומה טמאה. אל תרבה שיחה עם האשה - שסופך לבא לידי ניאוף.

כל הצופה בנשים - סופו שבא לידי עבירה. כל המסתכל במקום הטינופת אפילו של אשתו נידה - יהיו לו בנים שאינם מהוגנים.

'בעבור תהיה על יראתו על פניכם' - זו בושה, 'לבלתי תחטאו' - שהבושה מביאה לידי יראת חטא, וסימן יפה באדם שהוא ביישן, המתבייש לא במהרה הוא חוטא, מי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני.

רבי יוחנן בן דהבאי אמר בשם החכמים שמצוינים ונבדלים משאר בני אדם כמלאכי השרת: הבנים חיגרים - מפני שהופכים שולחנם, אילמים - מפני שמנשקים או"מ, חרשים - שמספרים בדברים אחרים, סומים - מפני שמסתכלים באו"מ. לרבי יוחנן בשם חכמים אין הלכה כן.

דף כ' - ע"ב

אימא שלום אמרה הטעם שבניה יפיפים ביותר - אינו מספר אלא באמצע הלילה כדי שלא יתן עיניו באשה אחרת, מגלה רק טפח וטפח שני מניח מכוסה, וממהר כאילו כפאו שד.

'ולא תתורו אחרי לבבכם' - אל ישתה בכוס זה ועיניו בכוס אחר, אפילו גם היא אשתו.

'וברותי מכם המורדים והפושעים בי' - אלו בני תשע מידות: אנוסה, שנואה, נידוי, תמורה, מריבה, שכרות, גרושת הלב, ערבוביא, חוצפה.

כל אדם שאשתו תובעתו זוכה לבנים שאפילו בדורו של משה רבינו לא היה כמותם, והיינו כשאינה תובעת בפה אלא שמפתה בדברי רציני.

הדרן עלך פרק ואלו מותרין

נדרים דף כ"א.

יום ג' פרשת חיי שרה - כ"א חשוון תשפ"ג

פרק שלישי - ארבעה נדרים

משנה . ארבעה נדרים התירו חכמים: זרוזין, הבאי, שגגות, אונסין. ואינם צריכים התרה כלל. [אבל לכתחילה

לא יהא נודר בהם כדי לבטלן, שנאמר 'לא יחל דברו' - לא יעשה דבריו חולין].

נדרי זרוזין כיצד: המוכר אומר קונם שאיני פוחת מן הסלע (ד' דינרים), והלוקח אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל (ב' דינרים) - אם שניהם רוצים בג' דינרים מותרים, ואין אלו דברים שבלב שכך דרכן של מוכר ולוקח. [וכן יכול מוכר למכרו בפחות מג' ולוקח יכול ליתן יותר מג', ולשיטת הר"ן אין המוכר רשאי למכרו בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן בסלע, אך מביא שיטה שמותרים גם בזה. ונדרי זרוזין מותרים רק כשאינם מעמידים דבריהם, אבל במעמידים דבריהם צריכים התרה. המוכר חפץ לשניים ומעמיד דבריו כלפי אחד וכלפי השני נתכוון לזרז - כיון שבטל אצל אחד בטל אצל השני].

היתר נדרי זרוזין - לרבי יהודה נשיאה: היינו רק לשיטת רבי טרפון שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה, ונדריים הוקשו לנזירות שאינם חלים כשנעשו על תנאי. **לרבא:** גם לדעת חכמים, ששמו חכמים שאין דעתם לנדור אלא לזרז.

איבעיא במוכר שאמר: קונם שאיני פוחת מסלע ופרוטה, ולוקח אמר קונם שאיני מוסיף על שקל פחות פרוטה, והספק הוא כיון שמדייקים כל כך, האם בדווקא נדרו. [ולפירוש שני, הספק הוא: שמוכר אמר איני פוחת מה' דינרים, ולוקח אמר שאינו מוסיף על דינר, אם כיון שרחוקים כל כך בדווקא נדרו]. ואין להוכיח ממה ששנינו: היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו, ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם - מותר להיכנס לביתו ולשתות הימנו צונן, שלא נתכוין זה אלא לאכילה ושתיה מרובה - שדווקא שם כיון שצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה לכן הקפיד לומר 'טיפת צונן'. [ונשאר הדבר בספק, ולחומרא].

דף כ"א - ע"ב

חרטה על נדרו מעיקרא - נחלקו אמוראים אם מתירים על פיה הנדר, או שצריך דווקא פתח שעדיף מחרטה, שהרי אילו היה נותן אל לבו אותו פתח לא היה נודר ונמצא שנדר בטעות.

לרבי יוסי ולרבה בר רב הונא פותחים בפתח שאילו היו עשרה בני אדם שיפייסוהו לא היה נודר, שעדיף מסתם חרטה - שבחרטה אינו מוצא שום ענין שמחמתו לא היה נודר, אמנם גרע מפתח - שהרי אין כעת עשרה בני אדם המפייסים אותו.

אמר: מחמת כעס נדרתי, ואילו לא היו מרגיזים אותי לא הייתי נודר - מתירים לו.

מתירים לאשה אם אומרת שאילו הייתה יודעת ששכנותיה אומרות על בתה - אילו לא ראתה בה אמה סיבה להדירה לא הייתה מדירתה.

נדריים דף כ"ב .

יום ד' פרשת חיי שרה - כ"ב חשון תשפ"ג

דף כ"ב - ע"א

הנודר - כאילו בנה במה בשעת איסור הבמות. ושאינו נשאל עליו אלא מקיימו - לרבי נתן: כאילו הקריב עליו קרבן. **לשמואל:** נקרא רשע, שנאמר 'כי תחדול לנדור לא יהיה בך חטא'. ונחלקו אם פותחים במאמר זה, ולהלכה אין פותחים לא בתחילת המאמר ולא בסופו.

כל הכועס: כל מיני גיהנום שולטים בו (לפי שהכעס מביאו לכפור בעיקרו), מביאו לידי תחתוניות, אף שכינה אינה חשובה כנגדו, משכח תלמודו, מוסיף טפשות, ידוע שעוונותיו מרובים מזכויותיו.

עולא עלה לארץ ישראל עם שני בני חוזאי, ואחד שחט לחבירו ושאל את עולא אם עשה כהוגן, והשיבו שכן ופרע לו בית השחיטה שימות מהר. ואמר לו רבי יוחנן שהיה מותר לו לנהוג כן אף שמחזיק ידי עוברי עבירה, מפני שבכך הציל נפשו. ותמה רבי יוחנן שהלא נאמר 'ונתן ה' לך שם לב רגז' והיינו בבבל ולא בארץ ישראל, והשיבו עולא שבאותה שעה עדיין לא עברו הירדן, ועבר הירדן לא נתקדש להבאת העומר ושאר קדושות.

אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמישה חומשי תורה וספר יהושע, שיש בה ערכה של נחלות ארץ ישראל, אבל עיקר שאר דברי הנביאים הם תוכחה על עבירות שבידם.

דף כ"ב - ע"ב

לרב אסי אין נזקקים להתיר שבועה באלוקי ישראל [וכן אם נשבע בכינוי, ולפירוש שני - אם נשבע בכינוי נזקקים לו. ואף שלהלן מבואר שזו שיטת בית שמאי, אבל לבית הלל יש שאלה - רב אסי חולק וסובר שגם לבית הלל אין מתירים, או שהמחלוקת להלן היא לענין בדיעבד, אבל לכתחילה גם לבית הלל אין נזקקים להתיר], חוץ מ'קונם אשתי נהנית לי שגנבה כיסי ושהכתה את בני', ונמצא שלא גנבה והכתה, ומעמיד דבריו שדעתו היה שבכל אופן לא תהנה ממנו, שמתירים לו משום שלום ביתו ומשום שהוא כעין נדרי שגגות [ולרשב"א מתירים לו גם אם נמצא שגנבה, משום שלום ביתו]. **ולרב נחמן נזקקים לכתחילה לכל נשבע באלוקי ישראל.** [ואפילו נשבע בנקיטת חפץ, ודלא כדעת גאון שהנשבע בחפץ או בעשרת הדברות אין לו הפרה עולמית. ולרב האי גאון אין מתירים שבועות אלא אם יש בה תקנה או מצוה, כגון עשיית שלום בין איש לאשתו ושלום הציבור].

לרב נחמן פותחים בחרטה בין בנדר ובין בשבועה. [ורב האי גאון החמיר שלא לפתוח בחרטה, ולרב יהודאי גאון גם נדרים אין החכם מתיר אפילו בפתח אלא לצורך מצוה. אבל בעל מיפר ביום שמעו בין בנדר ובין בשבועה].

רב נחמן השתדל לחפש פתח להתיר לנדרו של רב ספרא, עד שהקפיד עליו מפני שעל כל פתח אמר שנדר גם על דעת כן, ובכך מצא רב ספרא פתח - שלא נדר על דעת שיכעיס את רב נחמן, שאין זה תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. [ואינו נולד, שמצוי שאדם גדול כועס על מי שנדר נדר חזק כ"כ].

נדריים דף כ"ג

יום ה' פרשת חיי שרה - כ"ג חשון תשפ"ג

דף כ"ג - ע"א

בטנית בן אבא שאול בן בטנית פתח לנדרו של רבי שמעון ברבי בכך שהצטערו החכמים להתירו וטלטלו עצמם מצל לשמש ומשמש לצל - שלא נדר על דעת שיצטערו החכמים [ואינו נולד - ששכיח הוא]. רבי ישמעאל ברבי יוסי מצא פתח לעצמו אחר שהצטערו חכמים להתירו וכובס אחד הכהו בכלי הכובסים, ואמר שעל דעת שיכהו הכובס לא נדר, ואינו נולד - ששכיח המבזים תלמידי חכמים.

המדיר את אשתו אם תעבור על דבריו בדבר שיש לו קפידה שלא תעשה כן, ועברה, פותחים לו: אילו היית יודע שתעבור על דברייך היית נודר? [אבל בלא התרה חל הנדר, ואינו כנודרי זרוזין - ששם לעולם לא היה דעתו לכך, אבל זה דעתו היה להדירה אם תעבור על תנאו ודעתו, שהרי הקפיד בכך].

[יחיד מומחה מתיר נדרים: לרמב"ן דווקא אם הוא סמוך, לרמב"ם כל שגמיר וסביר אף שאינו סמוך. ובמקום שיש יחיד מומחה לכתחילה אין ג' הדיוטות מתירים, מפני כבודו של חכם, ובדיעבד הותר הנדר בג' הדיוטות שמסבירים להם ומבינים, ולרבי יהודה צריך שאחד מהם יהא גמיר וסביר, ואין הלכה כדבריו].

דף כ"ג - ע"ב

משנה. הרוצה שיאכל חבירו אצלו ומסרב בו ומדירו - לרבי אליעזר בן יעקב אינו נדר, שלא נתכוון אלא לזרוז.

הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר: כל נדר שאני עתיד לנדור יהא בטל. [ונחלקו הגאונים אם מועיל גם לשבועות]. ואם נדר לאחר כך ולא זכר התנאי - נדרו בטל. אך אם נדר בשעה שזכר התנאי - התנאי בטל והנדר קיים. [אך אם התנה התנאי בשעה שנדר, או אם הדיר לאחרים גם שלא בשעת התנאי וכגון שרוצה לזרוז - אין תנאו בטל. ולרשב"א דווקא בעם הארץ החמירו שאם זכר התנאי בשעת הנדר התנאי בטל והנדר קיים].

התנה על דבר מיוחד שנדריו יהיו בטלים, ובשעת הנדר זוכר שהתנה ואינו זוכר על מה התנה - אם אמר שנודר על דעת הראשונה ונזכר אחר כך שהתנה על אותו דבר לרבי נדרו בטל, ואם לא אמר כן נדרו קיים, והלכה כרבי.

רבי הונא בר חיננא רצה לדרוש הדין שמועיל תנאי לבטל נדריו שידור אחר כך, ורביא מנעו שהרי התנא רמזו ולא רצה לפרסמו. [ר"ן: יש קצת קהילות אומרים כל נדרי בליל יום הכיפורים להתיר הנדרים שידרו אחר כך, ואין ראוי לומר כן, שהרי התנא סתמו כדי שלא יקלו ראשם בנדרים].

נדרים דף כ"ד.

יום ו' פרשת חיי שרה - כ"ד חשוון תשפ"ג

דף כ"ד - ע"א

האומר לחברו: קונם שאיני נהנה לך אם אי אתה נוטל לבנך כור חיטים ושתי חביות של יין - יכול להתיר נדרו בלא חכם, שיכול לומר לו: כלום אמרת אלא בשביל כבודי, זהו כבודי, שאתכבד יותר כשיראו שאתה רוצה ליתן ואני איני רוצה לקבל. אך אם אינו אומר כן אסור גם לרבי אליעזר בן יעקב - שלא נתכוון לזירוז אלא בדווקא, שאומר: איני ככלב הלוקח הנאה ואיני נותן הנאה, שאיני רוצה ליהנות ממך אם אינך נהנה ממני [מה שאין כן בדינו של רבי אליעזר בן יעקב הדיר את המזומן אם לא יהנה כעת, אמנם להלן במסקנת הגמרא חוזרת הגמרא מסברא זו, אלא גם באופן שאוסר המזומן על עצמו לדעת רבי אליעזר בן יעקב אין זה אלא זירוז. פירוש שני בשיטת הר"ן: דינו של רבי אליעזר בן יעקב אינו אלא כשרוצה להאכילו, אך כאן שרוצה ליתן מתנה מרובה אין זה אלא מחמת שגם הוא ההנה אותו הנאה מרובה, ולכן מדיר באמת ולא רק לזירוז, ולפירוש זה הגמרא אינה חוזרת בה במסקנא מסברא זו].

האומר לחבירו: קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור חיטים ושתי חביות של יין, לרבי מאיר - אם אינו נותן

נאסר בהנאה ממנו, לחכמים יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם, שאם בניו סמוכים על שולחנו יכול המדיר לומר: הריני כאילו התקבלתי, ואם אינם סמוכים על שולחנו יכולים הבנים לומר: הרינו כאילו התקבלנו. [לרשב"א: דווקא בקיום מעשה אפשר לומר 'הריני כאילו התקבלתי', שהרי אפילו אם היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו, לכן אף עכשיו יכול לומר כאילו התקבלתי והפוכי מטראתא למה לי, אבל לבטל מעשה אין יכול לומר כאילו לא נעשה, וכגון אם אמר: נכסי אסורים לך אם תלך למקום פלוני, והלך, אינו יכול לומר לו כאילו לא הלכת, וי"א שגם בזה יכול לומר כן, כיון שהתנאי נעשה להשלים רצונו ועכשיו אינו חושש אם הלך, ונשלם רצונו].

גם רבי אליעזר בן יעקב מודה בקונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני וכו' שאינו לזירוז, אלא בדווקא הוא - שאומר: איני מלך שאני מהנה אותך ואתה אינך מהנה אותי [וסברא זו קיימת להלכה].

הדירו חבירו שיאכל אצלו, וחלה הוא או בנו, או שעיקבו נהר - מותר, שהרי נאנס, אבל אם לא נאנס נאסר. ולרבי אליעזר בן יעקב מדובר באופן שהמזומן ביקש מהמזמן שיזמינו, ושידור על כך, שאז אין זה נדרי זרוזין, שהרי לא היה המזמן צריך לזרוז המזומן שיבא לאכול אצלו.

האומר לחבירו: קונם מה שאני נהנה ממך אם אי אתה מתארח אצלי ותאכל עמי פת חמה ותשתה עמי כוס חמין - לרבי אליעזר בן יעקב הרי זה נדרי זרוזין ומותר. [וחזרה בה הגמרא ממה שאמרו לעיל שכשמדיר המזמן את עצמו מודה רבי אליעזר בן יעקב משום שאומר איני ככלב וכו'. ולפירוש שני לעיל - לא חזרה בה הגמרא, אלא כאן היא מתנה מועטת, ורק במתנה מרובה מודה רבי אליעזר בן יעקב. וכן סובר הרמב"ן, וכן פסק הר"ן שהלכה כרשב"י, אך מודה רשב"י בשני האופנים הנ"ל: א. במתנה מרובה, שאומר: איני ככלב וכו'. ב. במדיר שלא יהנה משלו אם אינו מהנה את בנו, שאומר: איני כמלך וכו'].

דף כ"ד - ע"ב

חכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, והלכה כרבי אליעזר בן יעקב.

משנה. נדרי הבאי מותרים - כגון: קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים - שבאמת ראה עם רב, ודרך בני אדם לדבר בלשון גוזמא. וכן אם אמר דבר שאינו יכול להיות, כגון: קונם אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד, אף שאפילו בדרך גוזמא אין מדברים כן - שאומדים דעתו שלא נתכוון לאסור הפירות, שאם רצה לאסור עצמו היה אוסר בסתם, אלא רצה לומר דברי הבאי.

שבועת הבאי מותרות (לגירסת הר"ן) ואין אומרים כיון ששבועה חמורה מנדר לא גזים. לאב"י - כגון שאמר: ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים, שהוא מגזים ואינה שבועת שווא, אבל הנשבע 'ראיתי נחש כקורת בית הבד' לוקה משום שבועת שווא. לרביא - גם אם אמר: יאסרו פירות העולם עלי בשבועה אם לא ראיתי וכו', בכל אופן מותר בפירות. [אמנם כשנשבע שיאסרו פירות העולם אם לא ראה נחש כקורת בית הבד וכדו' - לוקה משום שבועת שווא, אבל נשבע שראה כעולי מצרים - אינו לוקה, משום שנשבע באמת שראה עם גדול].

מערכת סיכומי הדף היומי 'מיוחדים'

שולחת בזאת ברכת מזל טוב לגיסנו העושה ימים ולילות במסירות נאמנה למען הצלחת המערכת
הרה"ג יוסף סבו שליט"א

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים כמר יצחק מרדכי הי"ו

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים יעמוד לו לנחת והצלחה וסיעתא דשמיא לתפארת בית אבות